

Príjmová nerovnosť a kapitalizmus

Koncom januára sa vo švajčiarskom Davose konalo 49. zasadnutie svetovej finančnej elity. A hoci tentokrát bola hlavnou témou klíma, ako mnohokrát predtým sa nechala počuť aj medzinárodná nezisková organizácia bojujúca proti chudobe vo svete, OXFAM. Tá tvrdí, že príjmová nerovnosť sa vo svete opätovne zvýšila (celkom logicky, lebo tým legitimizujú požiadavky na príspevky). Na túto vlnu naskočil aj francúzsky minister financií Bruno Le Maire, ktorého krajina začala predsedáť G7, a okrem iného povedal, že: „Kapitalizmus sa musí zmeniť, lebo neprežije rast nerovnosti vo svete. Nemôžeme za ekonomický rast platiť príjmovou nerovnosťou vo svete.“

Nuž, toto tvrdenie je pokrytecké a nesprávne. Pokrytecké v tom, že Bruno de Maire je ministrom financií krajiny, ktorá najviac na svete prerozdelfuje svoje HDP prostredníctvom verejného rozpočtu. Verejné výdavky tu tvoria až 56 % HDP, pričom svetový priemer je 30 % HDP a aj ostatné krajiny v G7 prerozdelfujú výrazne menej (Taliansko 48 %, Nemecko 44 %, Kanada 40 %, Veľká Británia a Japonsko 38 %, USA 35 %). Spomedzi krajín OECD má Francúzsko najvyššie sociálne výdavky, až 31 % HDP, priemer OECD je 20 %. Francúzsko má vyššie sociálne výdavky nielen ako ostatné krajiny G7, ale aj ako povestné škandinávské štáty. Napriek tomu reaguje minister financií na vnútropolitické problémy (žlté vesty) populistickým tvrdením, a nie čestne a vecne.

Toto tvrdenie je nesprávne z viacerých dôvodov. Predovšetkým, príjmová nerovnosť vo svete nerastie, naopak, vďaka globalizácii sa znižuje, a to hlavne v chudobných krajinách. V bohatých krajinách stagnuje, ale na druhej strane je oproti chudobným krajinám nižšia. V rámci G7 má najnižšiu mieru príjmovej nerovnosti práve Francúzsko a Japonsko, najvyššiu USA.

Ďalej, nie je dokázané, že väčšia príjmová nerovnosť vedie k nepokojnosti či dokonca k zrúteniu sa kapitalizmu. Napríklad, v USA je vyššia príjmová nerovnosť ako vo Francúzsku (a dlhodobu rýchlejšiu rast

HDP na obyvateľa), a predsa sú ľudia v USA v porovnaní s Francúzskom so životom spokojnejší (pozri Life Satisfaction Index od OECD za rok 2018).

Príjmová nerovnosť je samotnou podstatou kapitalizmu (samozrejme, ak nejde o výsledok „podnikania vo verejnom sektore“). Na slobodnom trhu získava podnikateľ svoje bohatstvo od kupujúcich dobrovoľne a nie je žiaden dôvod, aby toto bohatstvo verejná autorita odobrala a prerozdelfila svojim voľičom, inak sa stráca motivácia podnikať. Navyše, ten, kto vymyslí tovar a službu, ktorú vie predáť, vie pravdepodobne aj svoje peniaze investovať efektívnejšie, ako by ich vedeli investovať tí, ktorým boli prerozdelené. Prerozdelfovanie nad rámec zachovania nevyhnutnej kohézie v spoločnosti (nie každý má rovnaké schopnosti) je neefektívne.

Ďalej, stav príjmov a bohatstva nie je verejne prístupná informácia, ktorá by mala mobilizovať prípadných poberateľov prerozdelenia, aby sa o toto bohatstvo „uchádzali“. Obyvatelia jednoducho ani nevedia posúdiť skutočný stav prerozdelenia v spoločnosti (ak im to populistickí politici neprezradia). Veď naozaj bohatí ľudia žijú často skromnejšie či nenápadnejšie ako ich menej bohatí, ale „extrovertnejší“ spoluobčania.

A napokon, v globalizovanom svete je presun kapitálu relatívne jednoduchý. Pokusy o prílišné zdanenie končia neúspechom – ako napríklad 75 percentná daň „zo záviesti“ od bývalého francúzskeho prezidenta Françoisu Hollandeho, ktorá vyhnala z Francúzska miliardy EUR a tisíce manažérov.

K zrúteniu kapitalizmu teda neprispieje príjmová nerovnosť, ale skôr politici, ktorí chcú byť zvolení za každú cenu. Aj za cenu rozduchavania nenávisť a lži.

Richard Tóth
Hlavný ekonóm

Pozn.: Príjmová nerovnosť sa spravidla meria podľa tzv. Giniho koeficientu. Hodnota 1 = absolútna nerovnosť, tzn. 1 človek v krajine má celý príjem/bohatstvo. Hodnota 0 = absolútna rovnosť, tzn. každý má presne rovnaký príjem/bohatstvo. Čím vyšší Giniho koeficient, tým vyššia nerovnosť. Pre údaje pozri: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>

Kontakt: Richard Tóth, Hlavný ekonóm. Tel. +421 2 3226 6531. Fax: +421 2 3226 6910. E-mail: research@privatbanka.sk, toth@privatbanka.sk. Web: www.privatbanka.sk.

Upozornenie: Vyjadrené názory a pohľady sú stanoviskom autora v čase písania správy. Táto správa vyjadruje len všeobecné stanovisko. Žiadna informácia alebo názor nepredstavuje ponuku na nákup alebo predaj cenného papiera alebo iného finančného nástroja. Správa nie je určená na poskytovanie osobného investičného poradenstva a neberie do úvahy špecifické investičné ciele, finančnú situáciu a osobné záujmy kohokoľvek, kto by mohol túto správu prijať. Hoci sú informácie v správe považované za spoľahlivé, nie je možné zaručiť ich správnosť. Právo meniť akúkoľvek formuláciu kedykoľvek a bez upozornenia vopred je vyhradené. Hodnota cenného papiera alebo iného finančného aktíva a príslušného výnosu môže stúpať alebo klesať a návratnosť investície nie je zaručená. Výkonnosť cenného papiera alebo iného fin. nástroja v minulosti nie je zárukou alebo indikátorom výkonnosti v budúcnosti. Investície na trhoch rýchlo sa rozvíjajúcich krajín sú spravidla kvôli vyššej politickej a ekonomickej nestabilite a nerozvinutému trhu a systému rizikovejšie. Zmeny výmenných kurzov a daňový režim vplyvajú na hodnotu, cenu alebo výnos cenného papiera alebo iného finančného nástroja.

